

ПРИНЦИПИ И МЕТОДИ ЗАКЉУЧИВАЊА

Различите дефиниције појма:

- Закључивање је процес извођења једног става из једног или више других ставова.
- Закључивање је процес којим, следећи правила мишљења, од једне групе ставова се долази до неког новог става.

У научним истраживањима, закључци се доносе на основу добијених резултата, а заснивају се на:

- чињеницама
- морају да буду логични

Закључивање представља облик мишљења, чији су основни елементи:

- појам
- суд

Појам је основни елемент неке тврдње или исказа.

Суд је став којим се нешто тврди и који мора да буде истинит или лажан.

Логички исправно мишљење се заснива на повезивању судова који доводе до новог сазнања или неке нове тврдње, која произилази из почетног мишљења.

Закључивање може да буде:

- непосредно
- посредно
- индуктивно
- дедуктивно

Непосредно закључивање

Заснива се само на основу једне тврдње, тј. појма.

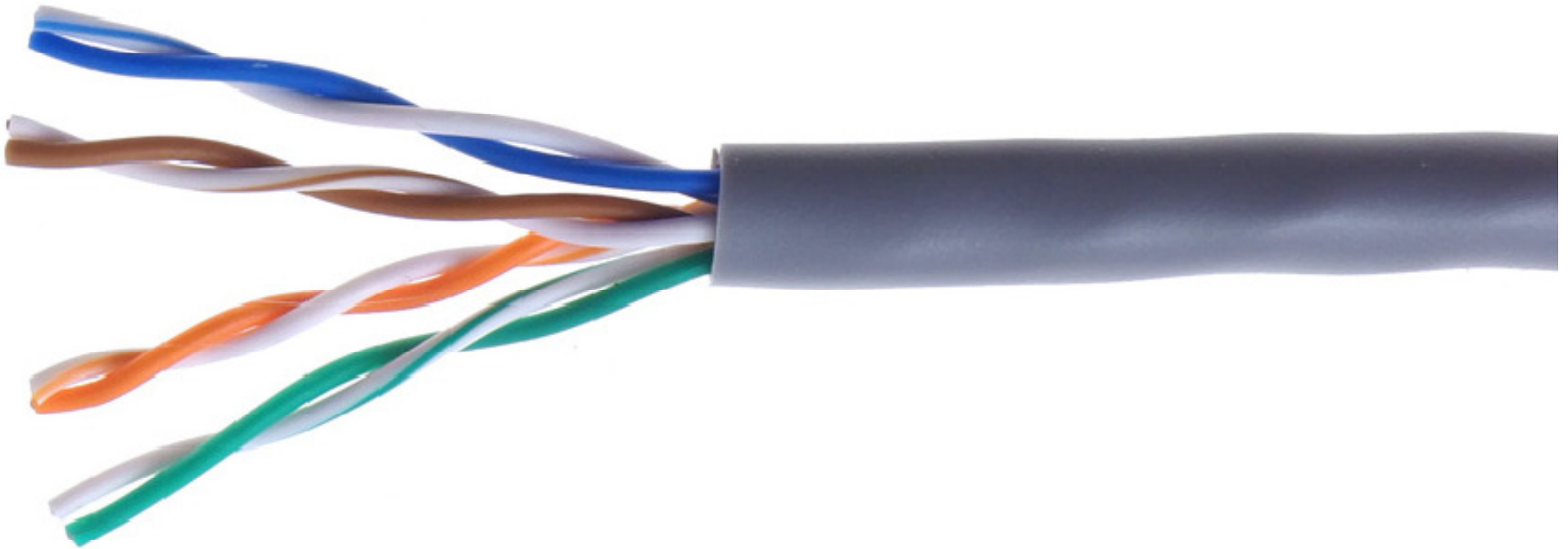
Има велику улогу у научним истраживањима, без обзира што се заснива на интуицији, без неке озбиљније логичке анализе.

Ослања се на претходно искуство.

Овакво сазнање је често несигурно, јер може да буде врло субјективно и треба да се провери логичким закључивањем.

Посредно закључивање

Свако закључивање код кога најчешће два или више појмова имају једнаку улогу у међусобном повезивању и касније се појављују у закључку.

Посредно закључивање по аналогији (сличности)- извођење закључка у коме два предмета или две врсте предмета, на основу тога што су слична у неким особинама, морају да буду слична и у некој другој особини.

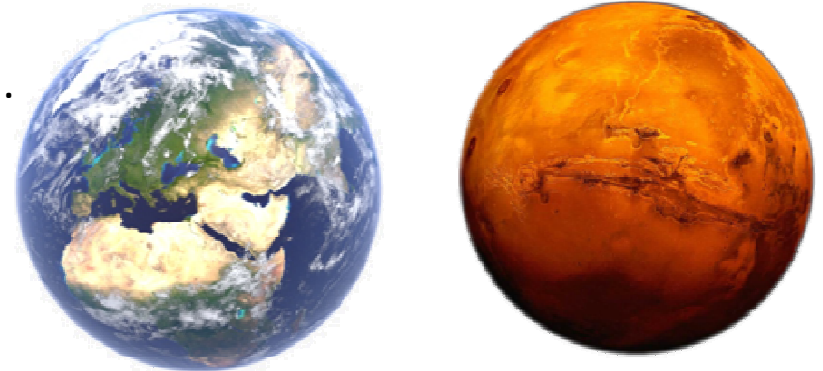
Позитивна аналогија - сличност два предмета (групе предмета) у особинама које су им заједничке.

Пример:

- На планети Земљи постоји живи свет.
- Марс је (по многим особинама) сличан Земљи.

Закључак, по позитивној аналогији, је:

- На Марсу је могуће постојање живог света.

Негативна аналогија – узимају се у обзир и особине по којима се два предмета разликују.

Закључак по аналогији има утолико већу сазнајну вредност уколико је већа позитивна, а мања негативна аналогија.

Индуктивно закључивање

Закључивање у коме се на основу појединачних или посебних чињеница долази до закључка о општем суду.

Овај вид закључивања зависи од:

- броја прикупљених чињеница (вредност закључка расте са повећањем броја чињеница)
- квалитета прикупљених чињеница (много већи значај имају репрезентативне од небитних или случајних чињеница)
- од подударности са претходно провереним и прихваћеним законима
- подударности са општим принципима научне методологије

Дедуктивно закључивање

Полази од претпоставке да оно што важи као општи став или општа законитост, важи и у конкретном, појединачном случају.

